

מסורת הש"ס

(א) תמי' ד"ה ונעט פ"ה
(ב) ונספחא פ"ה ה"ה
(ג) (לעיל א"ל) (ד) תיר פ"ה
(ה) פ"ה פס' משנה פ"ה
הלכה מ' תהי' ק"פ בדי' ד"ה
(ו) ה"ה לעט פ"ה
ואין ק' דעת הוספס
הה"מ"ס (ו"ל) ו' תוספחא
פ"ה (ה"ג) (ח) ש"ס (ט) ונחש
ק"י (י) ש"ס (כ) כ"ל טמא מת,

הגהות הב"ח

(א) ה"ה ד"ה דלא כמי
יהיה וכו' רשות כעלו
הפס' ואח"כ מ"ה מלמד
שמתעטין ואם ימנע:

רבינו הגאון

מכאן אמרו חכמים יפה שתיקה לחכמים
קל וחומר לטפשים שנאמר וְאִיל מַחֲרִישׁ
חכם יחשב: שנים שנתערבו פסחיהם וכו':
לימא מתניתין דלא כר' יהודה דתניא יואם
ימעט הבית מהיות משה ימלמד שמתעטין
והולכין ובלבד שיהא אחד מבני חבורה
קיים דברי רבי יהודה כיון דאמר רבי
שלא יניחו את הפסח כמות שהוא א"ר יוחנן
אפילו תימא רבי יהודה כיון דאמר רבי
יהודה אין שוחטין את הפסח על היחיד
מועיקרא לאמנוי אחרינא כהדיה קאי וכאחד
מבני חבורה דמי א"ר אשי מתניתין נמי
דייקא דקתני וכן חמש חבורות של חמשה
וארבעה לא לא משום דלא פייש חד מבני
חבורה גביה שמע מינה:

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צ"מ

תורה אור השלם

1. גב איל מחריש הקם
יתשב אטם שפתי נבון:
משיל יז כח
2. ואם ימעט הבית
מהיות משה וקלח הוא
ושכנו הקרב אל ביתו
במכת נפשתי איל לפי
אבלו תבסוד על השחי:
שמות יז ד

רבינו הגאון

מאותו שמיני ב', ונעטו
במית על של. ואם
שלך הוא, ידי משכבות
משיל ומנוי על שלך.
וכן עשה השני. נמצאו
אותם שהיו מן השוק
הם עיקרים על הבית,
והעיקרים שהיו מקודם
נמנין עמם, ויחבן ככל
אחד מהם יוצא בעיקר
פסחו של חברו בכלל
אלו שהיו מן השוק.
ולפיכך אמרו לימא מתני'
דלא כרבי יהודה, דתניא
העיקרים שהיו מהיות
משה מלמד שמתעטין
והולכין ובלבד שיהא אחד
מבני חבורה קיים דברי
ר' יהודה, ר' יוסי אמר
בלבד שלא יניח הפסח
כמות שהוא, כלומר לא
כא הבורח אלא ללמד
שלא יניחו הפסח כמות
שהוא, ומשני ר' יוחנן
אפילו תימא רבי יהודה
היא מתני', כיון דאמר רבי
יהודה אין שוחטין את
הפסח על היחיד, מועיקרא
למנוי אחרינא כהדיה קאי
וכאן, ובאלו האי דאורי
עכשיו ומנייה בהדיה על
פסחו מלכתחלה שהיה
הוא כאלו נמנה על
הראשון וחרויה עיקרא
בניה, הלכך מבני החבורה
דמי. אמר רב אשי
מתני' נמי ויקא דרבי
להשאר אחד מבני חבורה
דקתני וכן חמש חבורות
של חמשה חמשה, ולא
קמי' (וכן חמשה) וכן
חמש חבורות של ארבעה
ארבעה, אלא תני חמשה
שילכו ארבעה מהן בכל
חבורה אחד מהן, וישאר
אחד מהן בחבורה שלו,
ויביאו אצלו מכל חבורה
אחת. נמצאו בכל חבורה
חמשה, ואלו תן חמש
חבורות, ארבעה מהן
חמשה חמשה, וחבורה
אחת ארבעה, ומצאת
חבורה זו שיש בה ארבעה
הולך אחד מהן בכל
חבורה. הלכך התרבה
כארבע חבורות ולא נשאר
בחבורת אחד אלא הן
הארבעה שבאו ונתקבצו
בה אחד מכל חבורה,
ש"מ מרלא קתני ארבעה
אלא חמשה חמשה דרין
שישאר אחד מבני חבורה
קיים שם ש"מ.

הדרן עלך מי שהיה שמו

ר' כולן לימך ימנו עליו אחרים תחלה אצל לבני חבורה ראשונה לא
קפיד קרא: כיון דאמר ר' יהודה, בפרקין דלעיל (דף סא), מעיקרא
לאמנוי אחרינא עליה קאי ואפילו אין שם חבורה הלכך זה הדגה מן
השוק ומנה עליו בכל מקום שהוא הוה ליה אחד מבני חבורה ראשונה:
מתני' נמי דייקא. דר' יהודה היא:
חמשה וארבעה לא. חמש חבורות
שיש בהן אחת של ארבעה אנשים
ואין בה כדי לתת חלק אחד לכל פסח
ופסח לא שרי מתני': מ"ע לאו משום
דלא פס אחד מבני חבורה גביה.
שם נתחלו פסחן של אלו לאותה
חבורה שנתחדשה אחרי כן שיש
ארבעה מארבע חבורות ומאחיה של
ארבעה לא ה' בה דלרבי יוסי טעמא
משום דלרין אחד מנעלו שימנה בו
את האחרון אצל חבורה ראשונה
דעת לקחה לא קפיד אפילו איכא
בה חבורה של ד' נמי איכא תקנתא
שימנו מן השוק אחד מהם בכל מקום
שהוא פסחן ונמצאו עליו חמשה אנשים
כדי לתקן אחד לכל פסח ופסח אלא
שמעת מינה אנני חבורה קפיד:

הדרן עלך מי שהיה שמו

הדרן עלך מי שהיה שמו וסליקא לה פסח שני

פסקי הלכות פסח שני בקצרה

לפי שאין היחידים עושין צמי אלא בזמן שרוב הקהל עשו הראשון.
וכן אם היו רוב הקהל טמאי ממין ומיעוטן בשאר טומאות העממי.
ממין עושין צראשון והמיעוטין אינן עושין לא צראשון לפי שאין
טומאה דומה צראשון אלא טומאות מה לבד ושני אינן עושין לפי שאין
עושין בפסח שני אלא אם נעשה הראשון צטורה. היו שלוש הקהל
טהורים ושלוש טמאי ממין ושלוש טמאים בשאר טומאות העממי
ממין עושין עושין לא צראשון שרי הן מיעוטין לבני טהורים עם
הטמאים משאר טומאות ושני אינן עושין שרי מיעוט עשו צראשון.
כ"ד משערין הפסח לדע' אם רוב הקהל טמאים או טהורים אין
משערין בכל האוכלין שאפשר שהיו עשירים נמנים על פסח א' ומשלהין
אותו לשחוט ביד א' אלא משערין בכל הנגנבים לעזרה. ועד שהן מבחין
קודם שיתכנסו כל הראשונה משערין אותן. פסח שהקריבו צטומא
נאכל צטומא שמתחלה לא כל אלא נאכלה. ואינו נאכל אלא לעמא
מה שדחת להם הטומאה ולכיוצא בהן טמאי טומאת מגע אכל לא
לטמאים צטומא יוצאה מגופן ואם אכלו פטורין ואפילו אכלו טמאי
מה מהאמורין שלו פטורין. י"בד"ה שהפסח נאכל צטומא כשנמא
הציבור קודם וזיקת הדם אכל אם נעמא לאחר וזיקת הדם לא יאכל.
צטומא צטורה ונעמא רוב הציבור קודם וזיקת וזיקת את הדם
הפסח לא יאכל. היו כלי שרת טמאים צדק ויוצא בו אע"פ שמתעטין
את הבשר לא יעשוהו אלא הטהורים ויאלל אע"פ שהוא טמא שמוטין
שיאלל צטומא צדק בלא ולא יאכלוהו טמאי הגוף שהם צדק:
מה בין פסח ראשון לשני הראשון אסור בחמץ בכל יראה וכל ימלא
ואינו נשחט על חמץ ויאלל דיקור ד' ימים ואין מוציאין ממנו חוץ
לחבורה וטעון הלל צאכילתו ומציאין עמו חגיגה ואפשר שיצא צטומא
אם נעמא רוב הקהל טומאת מה אכל פסח שני חמץ ומזה עמו צדק
אין נשחט צד' כמות ואין צריך ביקור ואינו טעון הלל צאכילתו
ומוציאין אותו חוץ לחבורה ויאלל מציאין עמו חגיגה ואינו צד
צטומא ושימנה דמיון את השבת וטעון הלל צעשיית ונאכלין על
בית אחד על מזה ומרור ואין מוותרין מהן ואין שוברין בהן את
העלם: נשים שדחו לשני בין מפני טומאה ודך חרוק בין משאר
אזנים ושגגה שרי פסח שני לכן רשות לפיכך אינן שוחטין עליהן בפני
עמין צבצב בפסח שני. ויאלל שמת לו מת אחר חלות צ"ד שכבר
נחמדי צק"פ שוחטין עליו וטובל ואוכל שאנינות לילה מדרבנן וכן י"מ
לו מת צ"ג ונקבר צ"ד אכל מת לו מת קודם חלות ידעה לשני ואם
שחטו חרקה עליו וטובל ואוכל לערב. גר שנתייר בין פסח ראשון לשני
וכן קטן שגדל בין צ' פסחים חייבין בפסח שני ואם שחטו עליו
צראשון פטור. ואינו צדק דומה שבת כגון (צ"ב) שניע' ו' שלו צ"ד
צבצב אין מוין עליו ואפילו חל ה"ג צבצב אין מוין עליו צ"ג אלא
למחרת צ"ד ואין שוחטין עליו אלא ידעה לשני:
(שאר עניני סדר וזכות ליל ט"ו מצאיר הכל בש"ע א"ח)

מכאן אמרו. מפני דבר זה אמרו יפה שתיקה כו' שאילו אמר ואמרו
השני אין לו תקנה לא אמר ולא אמרו שיהיה ראשון זה אוכל משלו כו':
לימא מתני'. דקתני שנים שנתערבו פסחיהם כו': דלא כר' יהודה.
דנעט שיהא א' מבני חבורה הראשונה קיים עליו דהא ודאי אומן שנים
שהביאו מן השוק אינן שחוטין מבני
חבורה האילו ולא היו צעט לקוחות.
ועל כרחיק רבי יהודה אנני שעת
לקיחתו קפיד דאי אמנוי נתר הכי
כני מלי איכא בין ידיה לרבי יוסי
ונמלא שם החולפן צעט שחטה
על ידי התנאי והמשכה אין אחד מן
הראשונים קיים עליו וירשא דקתני
דנעטין שהחולפו מכל חבורה לכל
הפסח טעמא משום דנעט אמתני
וימנר אם שלך הוא הפסח הזה
ימנו משכבות משלנו ומנינו על שלך
ואם לאו דאיכא חד מנעלו התם
מאן קא ממני עליה והיך יכולין לימר
ומנינו על זה בלא רשות בעליו: (א)
ואם ימעט. משמע אם ר' יוחנן
ומנעטין ובלבד שיהא אחד מבני
החבורה קיים דאם ימעט משמע שיש
שיר: כמות שהוא. בלא צעט ואם

כתיב צטורה איש איש כי יהיה טמא נגפס או בדרך רחוקה לנס
או לדורותיהם ועשה פסח לה' בחדש השני בצרבעה עשר יום
בין הערבים יעשו אותו וגו' ככל חקת הפסח יעשו אותו. ושנינו שאף
כל אונם נחשמה שם נאסם או שגג צראשון יעשה בשני אלא שטמא
ודרך רחוקה פטורין מן הכרת אפילו היד בשני ושאר אונסין צראשון
אם היד בשני חייב צדק. אכל היד צראשון בלא שום אונס ושגגה
אפילו נאסם בשני חייב צדק: אחרי דרך רחוקה מי שהיה ביתו וצין
ירושלים יום י"ד עם עליית השמש ט"ו מיל או יותר היה פחות מזה
ולא הגיע לירושלים מפני שעכבוהו צממות או שהיה צירושלים והיה
חולה ברגלו ולא הגיע לעזרה עד שעבר וזמן הקרבה היה זה אונס
ואינו בדרך רחוקה. היה חנוס צד ישראל חן לחומת ירושלים
והנעטיוהו לנאס לערב שוחטין עליו אכל נחש צד נכרים אין שוחטין
עליו עד שילא ואם שחטו עליו ואלו הם אכלו. שחטו עליו ולא יאל
וכן האונס והחולה והזקן שיכולין לאכול שחטו עליהן ואחר שזרק
הדם נעמא צמת ואין יכולין לאכול פטורין מפסח שני וכן כל מי
שהיה ראוי צעט שחטה חריקה ונדחה אחר כך פטור מפסח שני.
טמא שיכול להטיר בפסח ראשון ולא טבל וישב צטומא וכן הערל
שלא מל צראשון הרי זה היד צראשון: ואחריו טמא נדחה לפסח שני
כגון צדק צדק נדות ויולדות וטעלי נדות אכל טמא צבצב שרי
ויאלל צבצב צדק צ"ד הרי זה טובל ושוחטין עליו אחר שיטבול ואוכל
לערב. וזו טמא צ' ראיות וטבל צבצבי שוחטין עליו ואוכל לערב וכן
שומרת יום כנגד יום ואם ראו אחר וזיקת הדם פטורין מפסח שני
ואין שוחטין על הגדה צבצבי שלה: טמא מת שחט ו' שלו צ"ב אף
על פי שהוא עליו וטבל וראוי לאכול קדשים לערב אין שוחטין עליו
ונדחה לשני צד"ה צטומא צטומא מת שהמיר מגלה עליה אכל
שומרת יום כנגד יום ואם ראו אחר וזיקת הדם פטורין מפסח שני
ואין שוחטין על הגדה צבצבי שלה: טמא מת שחט ו' שלו צ"ב אף
על פי שהוא עליו וטבל וראוי לאכול קדשים לערב אין שוחטין עליו
ונדחה לשני צד"ה צטומא צטומא מת שהמיר מגלה עליה אכל
צטומא מת שאין המיר מגלה עליהן שוחטין עליו ב' שלו אחר האזה
וטעילה. מי שעשה פסח צחוקת שהוא טהור ואח"כ נודע לו שהיה
טמא צטומא הטהור פטור מפסח שני אכל נודע לו שנטמא צטומא
ודאי חייב בפסח שני. צד"ה צטור אכל טמא כגון י"טמא מת שנטמא
צטומא הטהור צבצבי שלו אע"פ שנודע לו אחר שעשה הפסח חייב
בפסח שני שחוקת הטמא טמא עד שנטמא פסח וטומאת הטהור וטור
לפסח: צטומא מת בין ודאי בין פסקו יחידים שהן מיעוט האכזר
נדחין ולא צבור אפילו הם מחלה קהל אין נדחין שם היה צבצב הראשון
רוב הקהל או הכהנים או כלי השרת טמאים צטומא מת עושין הפסח
הטמאים עם הטהורים צטומא אפילו היה צבצב הטמאים רק א'
[עוד]. היו מחלה על מחלה כולן עושין צראשון והטהורים עושין
לעמין צטורה וטמאים לעמין צטומא. היו הנשים משלימין לרוב
טהורים הטהורים עושין הראשון והעמאין אינן עושין לא הראשון ולא
השני. היו רוב הקהל טמאים בשאר טומאות ומיעוטן טמאי מת אותן
טמאי מת אין עושין לא צראשון לפי שהן מיעוט וגם שני אינן עושין

בעזרת האל יתברך נשלם סדר פסח ראשון ושני

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones